

A magyarországi foglalkozások automatizálhatósága

Az automatizáció és a digitalizáció terjedését napjainkban a munkaerőpiaci változások egyik legfontosabb jelenségeként tartják számon. Az lehetséges hatásokat vizsgáló szakirodalom abból az előfeltevésekből indul ki, hogy bizonyos jelenleg létező munkafeladatok esetében a technikai fejlődésnek köszönhetően kiváltható lesz az élőmunka, így ezeken a területeken a munkaerő-kereslet csökkenni fog. Más területeken – különösen az új technológiák tervezése és működtetése területén – a munkaerő-kereslet növekedése várható. Becslések szerint az automatizáció terjedésének üteme Közép-Kelet-Európában a közeljövőben az európai átlagot meghaladó lesz, így a munkaerőpiaci hatások feltételezhetően a régiókban is jelentkezni fognak. Az MKIK GVI kutatásában a Magyarországon nyilvántartott foglalkozások automatizálhatóságát vizsgálja és veti össze a foglalkoztatottságra vonatkozó adatokkal. Jelen összefoglalóban ezen kutatás első eredményeit mutatjuk be.

Az automatizációt vizsgáló első tanulmányok szerint az automatizálás elsősorban az olyan rutin munkafeladatokat érinti, amelyek leprogramozható, egyértelműen leírható feladatrészekből állnak, míg a nem-rutin feladatok esetében a robotok és számítógépek legfeljebb kiegészítő eszközként funkcionálnak az emberi munka mellett. A rutin feladatok közül is elsősorban a manuális feladatok, például a gyártás, a különböző tárgyak összeillesztése, az anyagmozgatás és –válogatás stb. a legegyszerűbben kiválthatóak, ugyanakkor automatizálhatóak az olyan kognitív feladatok is, mint a mérés, a nyilvántartás, az adatrögzítés vagy az ügyfélszolgálat. Ugyanakkor az olyan technológiák fejlődése, mint a gépi tanulás (*machine learning*) vagy a 3D nyomtatás, összetettebb feladatok automatizálását is lehetővé tették.

Bizonyos területeken ugyanakkor az automatizálás továbbra sem megoldott, a szakirodalom számon tart olyan műszaki akadályozó tényezőket, amelyek miatt egyes feladatok nem automatizálhatóak. Ilyen feladatok jellemzően a nem-rutin és/vagy absztrakt, összetett feladatok, amelyek olyan készségeket igényelnek, amelyek nem gépesíthetőek, például kezűgyességet, kreatív intelligenciát vagy szociális készségeket kívánnak.

A FEOR foglalkozásainak besorolása

Kutatásunkban a FEOR nyilvántartásban szereplő foglalkozások automatizálhatósági szintjét határoztuk meg. Ehhez a foglalkozások leírásában szereplő feladatokat automatizálható (-1) és nem automatizálható (1) kategóriákba soroltuk. A besorolás első lépéseként a szakirodalomban leírt automatizálható feladatokhoz és az

akadályozó tényezőkhöz kulcsszavakat rendeltünk, és a Zurvey szövegelemzővel megvizsgáltuk, hogy a feladtleírások mely kulcsszavakat tartalmazza. Amennyiben egy feladat tartalmazott valamilyen automatizálást akadályozó tényezőre utaló kulcsszót, nem-automatizálható kategóriába került. Ha nem tartalmazott ilyet, de az elemzés besorolta bármelyik automatizálást leíró kulcsszó alá, a feladatot az automatizálható kategóriába soroltuk. A kulcsszavas elemzést a be nem sorolt feladatok esetében manuális kódolással egészítettük ki.

A foglalkozásokhoz tartozó feladatok automatizálhatósága alapján a szakmákat öt kategóriába soroltuk be aszerint, hogy feladataik milyen mértékben automatizálhatóak. A skálán 1-es értéket kaptak azok a foglalkozások, amelyek feladatai közül egyik sem automatizálható, 5-öst pedig azok, amelyeknél mindegyik feladat automatizálható lehet. A besorolás rávilágít arra, hogy az automatizáció nem jár feltétlenül az érintett szakmák megszűnésével: a legtöbb foglalkozás esetében a részfeladatok egy része potenciálisan automatizálható, míg más feladatokat jelenlegi tudásunk szerint nem lehet kiváltani az új technológiákkal.

A kódolás alapján a FEOR szakmák többsége a nem automatizálható kategóriába tartozik: a nyilvántartásban 122 olyan szakma szerepel, amelynek a részfeladatai nem-automatizálhatóak. 79 szakma esetében a feladatok egy része már automatizálható, többségük azonban a nem automatizálható

kategóriába esik. 93 foglalkozás részben automatizálható, ezen szakmák részfeladatai között nagyjából egyenlő arányban szerepelnek automatizálható és nem automatizálható feladatok. 90 szakma esetében a részfeladatok többsége automatizálható, 26 szakma esetében pedig a jegyzékben felsorolt részfeladatok közül az összes vagy szinte az összes automatizálható. Utóbbi két kategória foglalkozásai tekinthetőek az automatizáció hatásai szempontjából leginkább érintetteknek.

Foglalkoztatási adatok

A foglalkozások automatizálhatóság szerinti besorolását az elemzés következő lépésében összevetettük a NAV foglalkoztatottsági adataival. A 2018-as adatok alapján 3 743 689 foglalkoztatottból 164 496 fő dolgozik az automatizálható szakmákban, további 567 313 foglalkoztatott pedig olyan szakmában, amelynek a részfeladatai többségében automatizálhatóak. Az összes foglalkoztatottnak így körülbelül ötöde dolgozik olyan szakmában, amely részfeladatai alapján egészében vagy nagy részében automatizálható. Előbbi kategória a foglalkoztatottak 4%-át teszi ki. A foglalkoztatottak legnagyobb része, 28%-a (körülbelül 1 millió fő) olyan szakmában dolgozik, amelyek esetében az automatizálás kiegészítő szerepet tölthet be, a feladatoknak egy része automatizálható. A munkavállalók további 9%-a olyan feladatokat végez, amelyek többségében nem automatizálhatóak, míg a foglalkoztatottak 18%-a nem automatizálható szakmákban dolgozott 2018-ban.

1. táblázat – A foglalkoztatottak száma és összes foglalkoztatotthoz viszonyított aránya az egyes automatizációs kategóriákhoz tartozó szakmákban

	Foglalkoztatottak	
	N	%
nem automatizálható többségében	665 282	18
nem automatizálható részfeladatok részben	339 843	9
automatizálható többségében	1 043 612	28
automatizálható részfeladatok	567 313	15
automatizálható	164 496	4
<i>nem besorolható</i>	963 143	26
Összesen	3 743 689	

Az automatizálható szakmákban dolgozók aránya a szakképzettséget nem igénylő, egyszerű foglalkozások esetében a legmagasabb. Az ilyen szakmákban dolgozók 15%-a (körülbelül 69 ezer fő) automatizálható feladatokat végez, további 24%-uk (kb. 99 ezer fő) olyan szakmában dolgozik, melynek részfeladatai többségében automatizálhatóak. Az érintett 167 ezer főből a legtöbben, 135 ezren „egyszerű szolgáltatási, szállítási és hasonló foglalkozásokban” (ide tartoznak pl. a rakodómunkások, árufeltöltők, kézi csomagolók, kézbesítők, hordárok) dolgoznak.

Az irodai, ügyviteli és ügyfélkapcsolati foglalkozások főcsoportjában körülbelül 3 ezer fő, az ilyen szakmákban dolgozók mindössze 1%-a, végez teljesen automatizálható feladatokat. További 166 ezer fő (a foglalkozási csoportba soroltak 75%-a azonban többségében automatizálható feladatokat lát el, így az adminisztrációs szakmákban dolgozók 76%-a többségében vagy egészében automatizálható feladatokat végez a munkája során. A foglalkozás-főcsoportok közül itt a legmagasabb a leginkább érintett szakmákban dolgozók száma. Közülük a legtöbben, 157 ezren az

GHT 2019. szeptember

„irodai és ügyviteli” foglalkozásokban dolgoznak.

A gépkezelő, összeszerelő és járművezető szakmák csoportjában a munkavállalók 14%-át (54 ezer fő) foglalkoztatják automatizálható, 24%-át többségében automatizálható szakmákban. Az átlagnál magasabb az automatizálható foglalkoztatottak aránya az ipari és építőipari foglalkozások esetében is: a foglalkoztatottak 15%-a (kb. 17 ezer fő) automatizálható, további 43%-uk (kb. 111 ezer foglalkoztatott) pedig nagy részében automatizálható szakmában dolgozik.

A kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások főcsoportjában a foglalkoztatottak 18%-a (77 ezer fő) dolgozik teljesen vagy többségében automatizálható részfeladatokból álló szakmákban. Közülük 58 ezren (az ehhez a főcsoporthoz tartozó szakmákban foglalkoztatottak 14%-a) dolgozik a nagy valószínűséggel automatizálható szakmákban.

A mezőgazdálkodási és erdőgazdálkodási foglalkozásokban kevesebb, mint ezer fő dolgozik automatizálható szakmában, ami az összes ilyen szakmában foglalkoztatott 3%-át jelenti. További 42%-uk, kb 10 ezer fő, azonban olyan foglalkozást űz, amelyek részfeladatainak többsége automatizálható lehet.

A legkevésbé automatizálható foglalkozásoknak a felsőfokú végzettséget igénylő szakmák tekinthetőek. A felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások és az egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások esetében nem találtunk olyan szakmákat, amelyek teljes egészében automatizálhatóak lennének. Utóbbi csoportban a foglalkoztatottak 8%-a (28 ezer fő) ugyanakkor olyan szakmában dolgozik, amely többségében automatizálható részfeladatokat tartalmaz.

2. táblázat – A többségében automatizálható részfeladatokat tartalmazó és az automatizálható szakmákban foglalkoztatottak száma a foglalkozási főcsoportok szerint

	Többségében automatizálható részfeladatok	Automatizálható	Leginkább érintett szakmákban foglalkoztatottak száma	Összes foglalkoztatott a foglalkoztatás- csoportban
Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	0	0	0	469 797
Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	28 310	0	28 310	471 224
Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	58 432	18 582	77 014	420 311
Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	10 340	831	11 171	24 574
Irodai és ügyviteli, ügyfélkapcsolati foglalkozások	166 169	3 128	169 297	222 185
Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	94 549	54 427	148 976	388 265
Ipari és építőipari foglalkozások	110 726	18 656	129 382	326 370
Szakképzettséget nem igénylő egyszerű foglalkozások	98 787	68 872	167 659	457 821

Kínai multinacionális vállalatok Európában és Magyarországon

A kínai külföldi üzleti terjeszkedés újkeletű jelenségnek tekinthető, ami mindössze az elmúlt másfél évtizedben vált fontos tényezővé, amióta Kína nettó tőkeexportőrré vált. A határokon átívelő kínai üzleti terjeszkedés egy sajátos jellemzője az állam alapvető szerepe a kínai multinacionális vállalatok nemzetköziesítésében. Ezt számos szakpolitikai eszköz támogatta, köztük a híres „go global” stratégia, amely kínai vállalkozások ezreit bátorította külföldi, különösen európai befektetésekre. A kínai vállalatok külföldi terjeszkedése mögött olyan új készségek, fejlett technológiák, brandek és ellátási láncok megszerzése volt a fő motiváció, amelyek fokozzák a versenyelőnyöket a nemzetközi piacokon. A fúziók és felvásárlások (Mergers and Acquisitions, M&A) váltak a vezető piacralépési módszerré, amelyek révén nagy volumenű felvásárlások jellemezték a kínai befektetéseket Európában. Ennek érdekében a kínai kiáramló FDI Európában néhány nagyobb gazdaságot célzott, különösen Németországot, az Egyesült Királyságot és Franciaországot – a befektetési aktivitás Dél- és Közép-Európában látott, különösen a 2008-as válság után felerősödött növekedése ellenére.

A kínai üzletpolitika Európában – áttekintés

A kínai multinacionális vállalatok (MNC-k) befektetései az elmúlt másfél évtizedben váltak kiemelkedő jelentőségűvé a nemzetközi gazdaságban. Bár eleinte Kína hozzájárulása a globálisan kiáramló működőtőke-befektetésekhöz historikusan alacsony volt, a 2000-es évek közepén drámaian megnőtt a *zou chu qu*, vagy *go global*¹ politikának köszönhetően. A kínai kormány ezzel az eszközzel kívánta kiszélesíteni az exportpiaci lehetőségeket, valamint növelni a kínai multinacionális vállalatok kapacitásait és tapasztalatszerzését.² Az 1. ábra a kínai kiáramló külföldi működőtőke-befektetések (Foreign Direct Investment, FDI) alakulását mutatja.

A *go global* politika hatására a kínai kiáramló FDI értéke 128 milliárd dollárra nőtt 2007-re.³ Több mint 10 ezer kínai multinacionális vállalat több mint 170 országban vett részt határon túli befektetésekből, ezzel Kínát a legnagyobb „kifektetők” egyikévé tette.⁴ 2012 óta, a szabályozás többszöri korrekcióját követően, nagy volumenű állami támogatásokkal fenntartva számos állami tulajdonú vállalat, magánkézben lévő telekommunikációs vállalkozás, elektronikai gyártó és beszállító, valamint építőipari vállalat folytat aktív „kivonulást”. A globális pénzügyi válságot követő években a kínai vállalatok már a világ minden sarkát megcélozták, ezzel pedig 2017-re a globális FDI 10 százalékát tették ki. Ez azt jelentette, hogy Kína a világ második legnagyobb befektetője lett az Egyesült Államok után.

¹ Nicolas, F., & Thomsen, S. (2008). The Rise of Chinese Firms in Europe: Motives, Strategies and Implications. *The Asia Pacific Economic Association Conference*, Beijing, December 13–14, 2008.

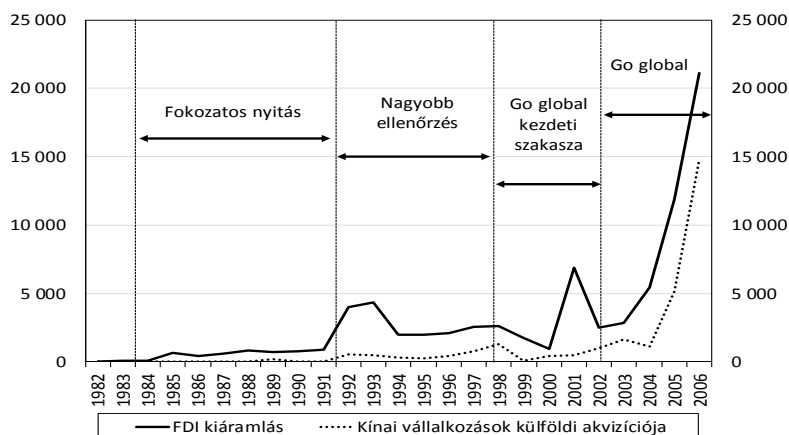
² Guerrero, D. (2017). Chinese Investment in Europe in the Age of Brexit and Trump. *Transnational Institute (TNI), Working Papers*.

³ Hanemann, T., & Rosen, D. H. (2012). *China Invests in Europe Patterns, Impacts and Policy Implications*.

⁴ Nicolas & Thomsen, 2008.

1. ábra Kína kiáramló külföldi működőtőke-befektetései és az akvizíciók értéke (millió USD), 1982-2006

Forrás: Nicolas és Thomsen, 2008

A kínai multinacionális vállalatok jelentősége különösen Európában szembetűnő, mivel a magas jövedelmű gazdaságokat célzó kínai befektetők legnagyobb célállomásává vált. Ez egy évtizeddel ezelőtt manifesztálódott, amikor az éves tőkebeáramlás megháromszorozódott 2006 és 2009 között, majd 2011-ig újra, 10 milliárd dollárra.⁵ 2014–2015-re az Európai Unió a kínai akvizíciók legnagyobb piaca lett. 2017-ben Európa a fejlett országokba induló kínai befektetések állományának 40 százalékát szívtá fel.⁶ A kínai befektetések földrajzi eloszlását vizsgáló tanulmányok szerint ezek fő célországai Európában Németország, az Egyesült Királyság és Franciaország.⁷ Csak 2012-ben ez a három gazdaság közel 9 milliárd dollárt kapott Kínából, ami az EU-tagállamokba irányuló kínai FDI-állomány felét jelenti.⁸ Ezek az országok, kiegészülve Hollandiával, Olaszországgal és Spanyolországgal a 2003 és

2014 közötti kínai EU-s befektetések 76 százalékát fogadták. Ebben az időszakban az összes ország közül Németország bizonyult messze a legfontosabb kínai célszágnak, az összes befektetés 37 százalékával.⁹ A kínai tőkeállomány az EU 5 legnagyobb gazdaságában (Németország, Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország, Spanyolország) 92,3 milliárd eurót tett ki 2017-ben.¹⁰

Az európai országokba irányuló kínai befektetések a gazdasági szektorok széles körét lefedik: vegyipar, energia, bányászat, informatika, autóipar, pénzügy és építőipar. A kínai befektetések legnagyobb hányada az ipari termelésen belül a vegyiparban, a szolgáltatászektoron belül pedig az infokommunikációs üzletágban hasznosul Európában.¹¹

⁵ Hanemann & Rosen, 2012.

⁶ Rabellotti, R. (2017), How good is investing in Europe for Chinese Companies, *The Asia Dialogue*; Dreger, Schüler-Zhou & Schüller, 2017.

⁷ Blomkvist, K., & Drogendijk, R. (2016), Chinese outward foreign direct investments in Europe, *European J. International Management*, 10 (3); Hanemann & Rosen, 2012.

⁸ Amendolagine, V., & Rabellotti, R. (2017), Chinese Foreign Direct Investments in the European Union, in J. D. (Ed.),

Chinese Investment in Europe: Corporate Strategies and Labour Relations, Brussels: ETUI aisbl.

⁹ Amendolagine & Rabellotti, 2017.

¹⁰ Tamas Matura (2018) The Misguided Discourse On Chinese Influence in Central Europe, *Global Affairs*, October 2018.

¹¹ Tartar, A., Rojanasakul, M., & Diamond, J. S. (2018, April 23). *How China Is Buying Its Way Into Europe*.

A kínai befektetések tulajdonosi mintázatai Európában

A tulajdonosi struktúrát tekintve a Kína európai befektetéseit az állami tulajdonú vállalatok dominálják: a teljes befektetett összeg 78 százalékát ezek a vállalkozások vitték 2008 és 2013 között.¹² 2008 és 2018 között a 670 darab, Európában befektető kínai multinacionális vállalat közül 100 bizonyult állami háttérű vállalkozásnak vagy befektetési alapnak, amelyek összesen legalább 163 milliárd dollár értékben folytattak tranzakciókat, ami az ide irányuló üzletkötések értékének 63 százalékát jelentette.¹³ A 10 legnagyobb felvásárló közül 8 (lásd 1. táblázat) azonosítható állami tulajdonúként vagy háttérűként, beleértve a Selyemút Alapot (Silk Road Fund Co.), a kínai „Egy Övezet, Egy Út” kezdeményezéshez kapcsolódó szuverén vagyonalapot.

Bár az utóbbi időben nőtt a kínai magánvállalkozások száma Európában, és ennek hatására az általuk kötött ügyletek aránya 2015. évi 30 százalékos értékéről 74 százalékra nőtt 2016-ra, a befektetések teljes értékén belül ezen vállalkozások súlya továbbra is messze elmarad az állami tulajdonú vállalatokétól.¹⁴

1. táblázat: A tíz legnagyobb Európába befektető kínai vállalkozás (2008-2018)

Sorszám	Vállalkozás	Érték (Mrd USD)
1.	China National Chemical Corp.	58,2
2.	China Investment Corp.	24,2
3.	Aluminum Corp. of China Ltd.	14,1
4.	Avic Capital Co.	11,6
5.	Silk Road Fund Co.	10,5
6.	Tencent Holdings Ltd.	9,9
7.	China Petrochemical Corp.	8,8
8.	China Cinda Asset Management Co.	8,6
9.	Shanghai Pudong Dev. Bank Co.	8,6
10.	China CITIC Bank Corp.	8,6

Forrás: Tartar, Rojanasakul és Diamond, 2018 alapján.

A kínai multinacionális vállalatok európai befektetéseinek motivációi és mozgatórugói

A kínai működőtőke-befektetéseket Európában elsősorban a kereskedelmi motivációk mozgatják, az európai piacokban rejlő lehetőségek felmérése révén. A megcélzott ágazatok, a befektető vállalkozások nagy száma és azok kompetitív viselkedése mind abba az irányba mutat, hogy a profit a legfontosabb motiváció Kína „kifektetéseiben”.¹⁵ Nicolas és Thomsen (2008) rámutatott, hogy sok kínai vállalat európai befektetését a globális versenyképességük fenntartása ösztönözte a lokálisan elérhető előnyök kihasználása

¹² Dekeyser, H. (2017), Chinese Investments in Europe: Bargain Hunt or Salvation for The European Economy? *Masterproef voorgedigd voor het behalen van de graad master in de richting Politieke Wetenschappen.*

¹³ Tartar, Rojanasakul, & Diamond, 2018.

¹⁴ Dreger, Schüller-Zhou & Schüller, 2017.

¹⁵ Hanemann & Rosen, 2012.

helyett. Blomkvist és Drogendijk empirikus kutatása kiderítette, hogy a kínaiak európai befektetésének fő oka a “piacvadászat” és a stratégiai eszközök felkutatása.¹⁶ Ehhez hasonlóan más tanulmányok azt találták, hogy a fejlett technológiához, a márkaépítéshez, a menedzsmentkézségekhez, a forgalmazási csatornákhöz való közvetlen hozzáférés és olcsó eszközvásárlások iránti vágy vonzotta a kínai multinacionális vállalatokat Európába, különösen a 2008-as pénzügyi válság után. Sok kínai vállalat számára az ismert brandek és technológiai szakértelem („know-how”) felvásárlása jelenti az otthoni versenyből való kitörés alapját.¹⁷ Számos európai országban pedig a fejlett technológiához és a már felépített márkákhoz való hozzáférés segített magasabb pozícióba kerülni a globális értékláncban és kompetitívebbé válni a kínai vállalkozásoknak.

Egyes kutatók ezzel szemben azt állítják, hogy a kínai üzleti élet nemzetköziesítésének fő mozgatórugója politikai jellegű volt, hiszen a kínai kormány már hosszabb ideje befolyást gyakorol a vállalatok befektetési stratégiáira, számos tényező, például a fejlettségi szint, a gazdasági kilátások és az európai célországok érdekeinek figyelembe vételével. Ezáltal, az állam különböző módokon befolyásolta a kínai vállalatok tengerentúli befektetéseit, ideértve a hitelek kihelyezését, a belföldi piaci verseny szabályozását vagy a vállalati eszközök tulajdonlását.¹⁸ A kínai kormány a *Made in China 2025* stratégia keretében a kulcsfontosságú technológiák világszintű vezető szerepének elérésére törekszik 2049-ig, a népköztársaság születésének századik évfordulójára. Tekintettel arra, hogy újabban

Kína tőkét juttat a határain túlra, néhányan azt is felvetik, hogy akár az ország geopolitikai szándékai is magyarázzák a tengerentúli befektetéseket, és inkább Kína szélesebb nemzetközi politikai - mintsem egy pusztán gazdasági- stratégiájának indikátoraként írják le.¹⁹

A kínai multinacionális vállalatok belépése Európába

Tanulmányok bizonyítják, hogy a nagyértékű kínai FDI a kezdeti szakaszában nemzetközi vegyes vállalatok (joint venture) formájában vette kezdetét. A *go global* politika bevezetését követően azonban már a kínai FDI döntő többsége fúziók és felvásárlások révén került Európába, bár a zöldmezős beruházások szintén egyre lényegesebb szerepet kapnak. A fúziók és felvásárlások a Kínából Európába irányuló befektetések több mint 95 százalékát tették ki 2015-ben (lásd 2. ábra).²⁰ Ahogyan a 2. ábra is mutatja, a nemzetköziesedés hagyományos módjaival ellentétben a kínai multinacionális vállalatok túlnyomó többsége már létező üzleti vállalkozások felvásárlásába kapcsolódott be Európában. 2018-ban kínai befektetők tulajdonában volt részben vagy egészben legalább négy repülőtér, hat kikötő, szélerőműparkok legalább kilenc országban és tizenhárom profi labdarúgócsapat.²¹ Mivel a kínai vállalkozások döntő többsége fúziókon és felvásárlásokon keresztül kerül Európába, sokan felvetik a kérdést, hogy ezek az akvizíciók a helyi gazdaság foglyul ejtésének egyik eszköze, mivel a stratégiai jelentőségű vállalkozások külföldi befektetőknek való átruházását eredményezi.

¹⁶ Blomkvist & Drogendijk, 2016.

¹⁷ Hanemann & Rosen, 2012.

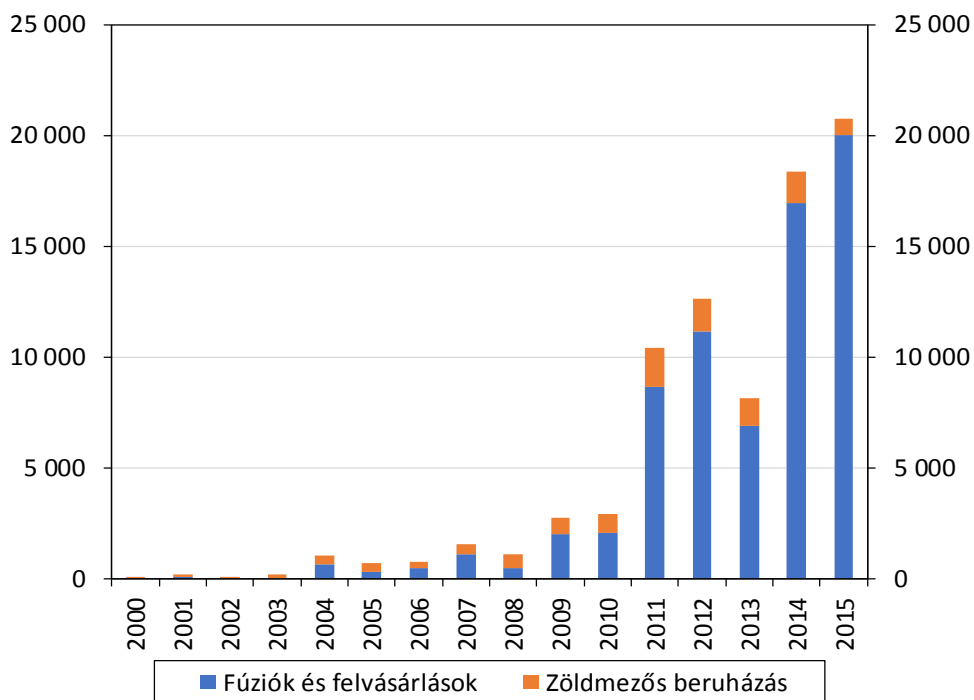
¹⁸ Dreger, Schüller-Zhou, & Schüller, 2017.

¹⁹ Clegg, J., & Voss, H. (2012), *Chinese Overseas Direct Investment in the European Union*, London.

²⁰ Hellström, J. (2016), *China's Acquisitions in Europe: European Perceptions of Chinese Investments and their Strategic Implications*, FOI.

²¹ Tartar, Rojanasakul, & Diamond, 2018.

2. ábra: Kínából Európába irányuló FDI a belépés módja szerint (beruházás, millió USD) 2000-2015

Forrás: J. Hellström, *China's Acquisitions in Europe*, 2016.

Kínai multinacionális vállalatok befektetései Magyarországon

A kínai befektetések értéke Közép- és Kelet-Európában relatíve alacsony volt, de a régió számos országa tapasztalta meg gyors növekedésüket 2010 után. McCaleb és Szunomár azt állítja, hogy a közép-kelet-európai kínai befektetések eltérnek a nyugati vállalatokétól olyan speciális intézményi tényezők miatt, amelyek befolyásolják a befektetési döntéseket. Említésre érdemes a 2012-ben Varsóban megalapított „16+1 együttműködés”, amelynek célja a regionális együttműködések előmozdítása a kereskedelmi kapcsolatok és az infrastrukturális integráció erősítése révén 16

régiós országban. A magyar kormány elköteleződést mutatott ezen kezdeményezések iránt, például aláírt egy közös közleményt az „Egy Övezet, Egy Út” tervről 2017 májusában. Ezek célja a határokon átívelő kooperáció és az olyan projektek befejezésének lehetővé tétele, mint a Budapest-Belgrád vasútvonal; ugyanakkor pedig segít Kínának hatékonyan strukturálnia a befektetéseit a régióban. Magyarország vonzotta a legnagyobb kínai FDI-t Közép-Kelet-Európában, felülmúlva a visegrádi országokat (Lengyelországot is beleértve, amelyet a régió vezető FDI-vonzó országaként tartjuk számon).²² Magyarországra 2,1 milliárd euró értékű kínai befektetés érkezett 2000 és 2016 között.²³ Az EU-integráció, a kínai

²² McCaleb, A. & Szunomár, Á. (2017) Chinese foreign direct investment in central and eastern Europe: an institutional perspective.

²³ Drahokoupil, J. (2017). Introduction. In J. D. (Ed.), *Chinese Investment in Europe: Corporate Strategies and Labour Relations* (pp. 1-17). Brussels: ETUI aisbl.

diaszpóra, valamint a kínai kormányhoz fűződő, régre visszanyúló politikai kapcsolatok révén Magyarország lett a kínai FDI fő célországa a régióban.²⁴

Magyarországon a legfontosabb kínai multinacionális vállalatok a feldolgozóiparban tevékenykednek, amik a rendelkezésre álló befektetési módok közül főleg a felvásárlást előnyben részesítve nemzetköziesítették üzleti tevékenységüket (lásd 2. táblázat). Ezek a vállalatok sok esetben megvásárolták más vállalatok gyárait vagy elektronikai ipari szolgáltatók korábbi partnereit váltották ki. De a nyugat-európai viszonyokkal ellentétben Magyarországon a zöldmezős beruházások szintén jelentősek. A 2. táblázat a kínai multinacionális vállalatok hazai befektetéseiről ad rövid összefoglalót.

Bár a kínai multinacionális vállalatok a teljes FDI-állománynak csak kis részét teszik ki Magyarországon, munkahelyeket teremtettek és őriztek meg, és hozzájárultak befektetéseikkel és exportjukkal a növekedéshez a gazdasági világválság alatt. Továbbá sokuk (például a Lenovo, a ZTE és a Huawei) Magyarországot tette meg tevékenysége európai regionális központjává.²⁵ Ezzel együtt nem minden kínai multinacionális vállalat írt sikertörténetet a magyarországi tevékenységével. Matura Tamás (2017) kimutatta, hogy a 2000-es évek eleje óta Magyarországon befektető 22 kínai multinacionális nagyvállalat közül csak a fele sikeres - a többi befektetés még épp az üzletkötés fázisban van, vagy már meghiúsult.

Összességében a politikai retorikával ellentétben a kínai multinacionális nagyvállalatok hazai elkötelezettsége alacsony maradt: az új működőtőke-befektetések értéke 2012 és 2017 között mindössze 20 millió dollár volt.²⁶

2. táblázat: A Magyarországon működő kínai multinacionális vállalatok (állomány, belépés, ágazat)

Sorszám	Indikátor	Leírás
1.	FDI állomány	3,5 milliárd USD A nemzeti FDI állomány 2,5 százaléka
2.	A befektetés belépési módja	Többnyire fúziók és felvásárlások, zöldmezős beruházások, vegyes vállalatok
3.	Főbb érdekeltségi szektorok	Vegyipar, infokommunikáció, elektronika, gyógyszergyártás, pénzügyi közvetítés, szálláshelyszolgáltatás-vendéglátás, logisztika, ingatlan
4.	Főbb kínai multinacionális vállalatok	Wanhua, Huawei, ZTE, Lenovo, Orient Solar, Sevenstar, BYD, Xanga, Canyi, Comlink

Forrás: McCaleb, A. és Szunomár, Á. (2017), Tamas Matura (2017).

²⁴ J. Drahokoupil, 2017.

²⁵ A. McCaleb & Á. Szunomár, 2017.

²⁶ Tamas Matura (2018) The Misguided Discourse On Chinese Influence in Central Europe, Global Affairs, October 2018.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
	Munkanélküliségi ráta	(Szept)	5,0%	5,0%	5,0%
Németország	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Szept)	41.7	41.4	43.5
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Szept)	94.6	90.8	94.3
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Szept)	106.2		105
	Munkanélküliségi ráta	(Szept)	3.5%	3.7%	3.7%
USA	CB fogyasztói bizalmi index	(Szept)	125.1	134.1	134.2
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Szept)	51.1	51.0	50.3
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Szept)	49.8	49.5	49.5

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

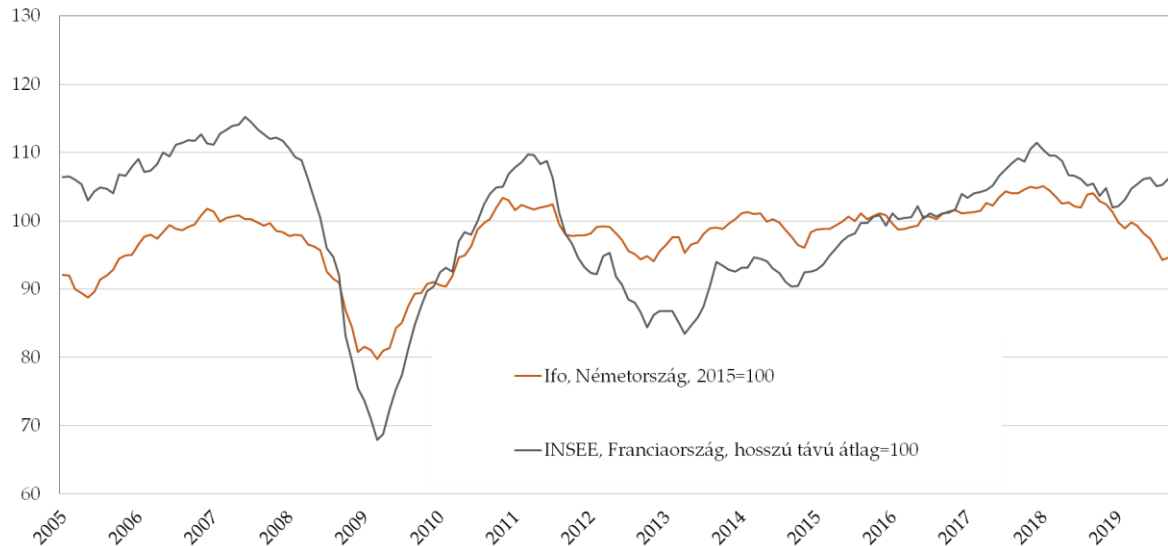
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke majdhogynem változatlan maradt, a várakozásoknál azonban jobban teljesített. A munkanélküliek aránya a várakozásoknak megfelelően stagnál. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) értéke augusztushoz képest minimális növekedés mutatott, de magasabb, mint a várakozás. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index értéke javult augusztushoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke az előző hónapban tapasztalt értékhez képest jelentősen csökkent, és alulmúlta a várakozásokat. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke kismértékű növekedést mutat. A munkanélküliek aránya csökkent és a várakozásoknál jobban alakult. A kínai beszerzési index alig növekedett az előző havi adatokhoz képest, de a várakozásoknak megfelelően alakult.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2019. szeptember

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Csányi Veronika, elemző, MKIK GVI

Fikadu T. Ayanie, gyakornok, MKIK GVI

Nábelek Fruzsina, elemző, MKIK GVI

Kutatásvezető:

Makó Ágnes, PhD

ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2019. szeptember, Budapest,

2019-10-11